

บันทึก

เรื่อง การใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อเก็บมูลค่างควา

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือ ที่ วว ๐๘๐๓/๑๐๘๓๘ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมที่ดินได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๗๑๘/๓๕๓๒๖ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ ถึงสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ทาหรือกรณีการต่ออายุใบอนุญาตการเก็บมูลค่างควาของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ที่ถ้าเขาผาแรด และถ้าโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔ (๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประตูเย็น) อำเภอลานสกก จังหวัดอุทัยธานี ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประจำจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๑ ว่า จากความเห็นของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมในหนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ที่ วว ๐๘๐๓/๓๗๙๐ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๑ ที่มีถึงกรมที่ดินที่ว่า การเก็บมูลค่างควาถือว่าเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากป่า ซึ่งปกติชุมชนยังคงหาของป่าจากพื้นที่ลุ่มน้ำและพื้นที่ป่าทุกประเภทไม่ถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำแต่ประการใด คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประจำจังหวัดอุทัยธานี มีข้อสังเกตว่า ความเห็นของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ขัดแย้งกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๒ เรื่อง ขออนุมัติใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคง ซึ่งอนุมัติผ่อนผันให้กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคงในพื้นที่กองทัพบกที่ ๓ จำนวน ๓ เส้นทาง ตามความเห็นของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ โดยยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย แต่ต่อไปจะไม่อนุมัติให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ อีก ไม่ว่ากรณีใด หรือไม่ และเห็นสมควรให้ทาหรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๔ (๗) (ค) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ให้ความหมายของคำว่า “ของป่า” หมายรวมถึง รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง และมูลค่างควา ซึ่งมูลค่างควายังไม่ถูกกำหนดเป็นของป่าหวงห้ามที่จะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมจึงขอทาหรือว่า การที่กรมที่ดินจะอนุญาตให้มีการเก็บมูลค่างควาตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ถือว่าเป็นการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและลุ่มน้ำป่าสัก หรือไม่ ซึ่งข้อเสนอแนะมาตรการการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ กำหนดไม่ให้มีการใช้พื้นที่ในทุกกรณี ทั้งนี้ เพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอย่างแท้จริง และหากมีการอนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ โดยถูกต้องตามกฎหมายไปก่อนที่จะมีการกำหนดชั้น

คุณภาพลุ่มน้ำ เมื่อสิ้นนิติสัมพันธ์กับทางราชการแล้ว ไม่ให้มีการต่ออายุใบอนุญาตอีก เว้นแต่กรณีที่เป็นนโยบายรัฐบาล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวประกอบกับได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) แล้ว เห็นว่า ปัญหาตามข้อหาข้อนี้เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลาง และลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำชายแดน)^๑ อันเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลาง และลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำชายแดน)^๒ ซึ่งใช้กับบริเวณพื้นที่ตามข้อหาข้อนี้โดยตรง ทั้งนี้ จะนำมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๒ เรื่อง ขออนุญาตใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคง^๓ ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่ผ่อนผันให้กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคงในพื้นที่กองทัพภาคที่ ๓ จำนวน ๓ เส้นทาง โดยยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๙ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำยมและน่านและข้อเสนอแนะมาตรการการใช้ที่ดินในเขตลุ่มน้ำ^๔ มาใช้กับกรณีตามข้อหาข้อนี้ไม่ได้ เนื่องจากเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่มีได้ออกมาเพื่อใช้กับบริเวณพื้นที่ตามข้อหาข้อนี้โดยตรง

เมื่อพิจารณาสาระของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำชายแดน) ซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอแนะและมาตรการการใช้ที่ดินในเขตลุ่มน้ำดังกล่าว คือ (๑) ไม่ให้ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ในทุกกรณี เพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอย่างแท้จริง และ (๒) ในกรณีที่ได้มีการขออนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการต่างๆ โดยถูกต้องตามกฎหมายก่อนมีการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เมื่อสิ้นนิติสัมพันธ์กับทางราชการแล้ว ไม่ให้ต่ออายุใบอนุญาตอีก เว้นแต่กรณีที่เป็นนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งข้อสังเกต คือ (๑) สมควรกันพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งชุมชนหรือราษฎรได้เข้าครอบครองอยู่ก่อนเป็นการถาวรแล้ว หรือพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการออก (๒) เพื่อ

^๑ ปรากฏตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ นร ๐๒๐๒/๒๐๖๙ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

^๒ ปรากฏตามหนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ วว ๐๔๐๓/๑๖๗๒ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๗

^๓ ปรากฏตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ นร ๐๒๐๒/ว. (ล) ๑๙๔๘๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๒

^๔ ปรากฏตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ นร ๐๒๐๒/๒๓๗๒๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๙

ประโยชน์เกี่ยวกับความมั่นคงและเศรษฐกิจ สมควรมีมาตรการผ่อนผันพื้นที่ที่ทางราชการได้ใช้ประโยชน์ หรือรัฐได้อนุญาตให้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์หรือรัฐมีข้อผูกพันกับเอกชนไว้แล้ว และ (๓) ในกรณีที่จะต้องอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสมควรให้ความสำคัญกับการเตรียมการอพยพ โดยต้องจัดที่ดินซึ่งราษฎรสามารถทำกินและมีสิ่งสาธารณูปโภคไม่น้อยกว่าพื้นที่เดิม แล้ว เห็นได้ว่า มติคณะรัฐมนตรีเรื่องนี้กำหนดมิให้มีการ “ใช้พื้นที่” ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตามข้อหาหรือในในทุกกรณี เพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอย่างแท้จริง ซึ่งการใช้พื้นที่ได้แก่การที่บุคคลครอบครองพื้นที่ด้วยการกระทำใด ๆ เพื่อหวงกั้นพื้นที่นั้นไว้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่านายแก้ว ศรีสุวรรณ ผู้เก็บมูลค้างคาว ที่ถ้าเขาผาแรด และถ้าโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔ (๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประดู่ยืน) อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ตามข้อหาหรือนี้ มิได้กระทำการหวงกั้นพื้นที่ที่เก็บมูลค้างคาวอันถือได้ว่าเป็นการครอบครองพื้นที่นั้น การเก็บมูลค้างคาวในบริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเก็บหาของป่า^๕ ซึ่งมีใช้ของป่าหวงห้าม^๖ ที่บุคคลสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้^๗ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙^๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น การเก็บมูลค้างคาวของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ตามข้อหาหรือนี้ จึงมิใช่การใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ เรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่น ๆ (ลุ่มน้ำชายแดน)^๙ และการที่กรมที่ดินจะอนุญาตให้นายแก้ว ศรีสุวรรณ เก็บมูลค้างคาวในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

^๕ มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัตินิยามคำว่า “ของป่า” ว่าหมายถึง บรรดาของที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติซึ่งรวมถึงมูลค้างคาวด้วย และบัญญัตินิยามคำว่า “ป่า” ว่าหมายถึง ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

^๖ มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ บัญญัติว่า ของป่าอย่างใด ในท้องที่ใดจะเป็นของป่าหวงห้าม ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

^๗ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ บัญญัติให้ผู้เก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

^๘ มาตรา ๙ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครองหรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

(๒) ทำด้วยประการใดให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวดหรือที่ทรายในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑), ข้างต้น

อนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในข้อ ๘.^{๑๐} (ของเงื่อนไขการอนุญาตซึ่งปรากฏอยู่ที่ด้านหลังของ “ใบอนุญาตตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ท.ด. ๖๙)” ได้ตามที่เห็นสมควร ดังนั้น เพื่อป้องกันบริเวณถ้ำเขาผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ อันเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญและอาจได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง มิให้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการเก็บมูลค้างคาวที่ขาดความระมัดระวัง (คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา ครั้งที่ ๑) จึงมีข้อสังเกตว่า พนักงานเจ้าหน้าที่สมควรพิจารณานำ “เงื่อนไขเพิ่มเติมในการพิจารณาขอต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ที่บริเวณถ้ำผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔ (๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประดู่ยืน) อำเภอลานสกก จังหวัดอุทัยธานี”^{๑๑} ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้แนะนำไว้ตามหนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ถึงกรมที่ดิน ที่ วว ๐๔๐๓/๓๗๙๐ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๑ มากำหนดเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมในข้อ ๘. ของเงื่อนไขการอนุญาตซึ่งปรากฏอยู่ที่ด้านหลัง “ใบอนุญาตตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ท.ด. ๖๙)” ที่จะออกให้แก่ นายแก้ว ศรีสุวรรณ ด้วย โดยพนักงานเจ้าหน้าที่สมควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเพิ่มเติมประการที่ ๔.^{๑๒} จากที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้แนะนำให้กำหนดให้ผู้ประกอบการ

^{๑๐} ข้อ ๘ (เงื่อนไขเพิ่มเติมซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร)

^{๑๑} เงื่อนไขเพิ่มเติมในการพิจารณาขอต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ที่บริเวณถ้ำผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔ (๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประดู่ยืน) อำเภอลานสกก จังหวัดอุทัยธานี

๑. การประกอบการต้องอยู่ในขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น เพื่อป้องกันผลเสียหายนต่อลักษณะพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ

๒. การเก็บมูลค้างคาวให้ใช้แรงงานคนโดยกระทำด้วยความระมัดระวังต่อสภาพธรรมชาติอื่นๆ ที่อยู่ภายในถ้ำ เช่น หินงอก หินย้อย เป็นต้น

๓. อนุญาตให้เก็บมูลค้างคาวได้ทุก ๑๕ วัน โดยเก็บเวลากลางคืนซึ่งเป็นเวลาที่ค้างคาวออกไปหากินแล้ว

๔. ปัจจุบันผู้ประกอบการได้ปิดโพรงถ้ำต่าง ๆ โดยใช้สังกะสีปิดเพื่อป้องกันผู้ลักลอบขนมูลค้างคาวโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจะทำให้ทัศนียภาพที่สวยงามของถ้ำและภูเขาเสียไป เห็นสมควรที่ผู้ประกอบการจะเปลี่ยนแปลงการปิดโพรงถ้ำด้วยวัสดุอย่างอื่นให้กลมกลืนกับธรรมชาติโดยรอบ

๕. ในการขนส่งมูลค้างคาวให้กระทำโดยให้มีผลกระทบต่อโรงเรียนและวัดซึ่งอยู่ใกล้ถ้ำที่ได้รับอนุญาตน้อยที่สุด

๖. บริเวณที่ขอต่ออายุใบอนุญาตมีลักษณะที่สำคัญตามแนวทางอนุรักษ์ธรรมชาติซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๒๕ คือ โครงการทางธรรมชาติที่ดี หายาก และมีทัศนียภาพที่สวยงาม จึงให้ระมัดระวังและควบคุมกิจกรรมอื่นที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การลักลอบตัดไม้ การดักสัตว์ป่า เป็นต้น

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑), ข้างต้น

เปลี่ยนแปลงการปิดโพรงถ้ำต่าง ๆ ด้วยสังกะสีเป็นวัสดุอย่างอื่นให้กลมกลืนกับธรรมชาติโดยรอบ
เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบการปิดโพรงถ้ำต่าง ๆ ไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ^{๑๓}(๑๓)

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน
(นายอัคราทร จุฬารัตน)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

^{๑๓} ๔. ห้ามมิให้ผู้ประกอบการปิดโพรงถ้ำต่าง ๆ ไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ.